

[Thestrup.]

har været bevarende, bremsende eller udvælgende i forhold til det private initiativ, men aldrig nyskabende og sjældent befrugtende. Heller ikke på anden måde er der fra det offentlige side vist noget initiativ i retning af ny produktion eller rationalisering af produktionen.“

Hvis disse betragtninger kan anvendes på bygge- og boligområdet, vil det dog vel sige, at vejen fremad er at søge mod en friere virksomhed for det private initiativ og mod et spillerum for konkurrencen.

Jeg har talt så udførligt om den boligpolitiske målsætning på længere sigt, fordi vi, når vi skal behandle den boligpolitiske målsætning på kortere sigt, må holde os for øje, at vi ikke her opstiller mål eller foreslår midler, der er i modstrid med de første.

Når vi skal se på den boligpolitiske målsætning på kortere sigt, er det naturligt først at se på de i øjeblikket foreliggende forhold på bygge- og boligområdet. De væsentlige træk er her: et boligunderskud, de store og stærkt stigende udgifter for staten i rentetilskud m. m. og alligevel i nybyggeriet huslejer, der er så høje, at mennesker med almindelige indtægter vanskeligt kan betale dem.

Den højtærede indenrigs- og boligminister har gjort rede for, hvorledes der er en del lyspunkter — stabilisering i prisniveauet, fald i renten, afspænding i byggelånsproblemet —, men at der til trods herfor netop nu viser sig en betydelig nedgang i bygge- og boliglysten, ikke blot i det helt private byggeri, der jo næsten er ophørt, men også i det private støttede byggeri og i det sociale og offentlige byggeri, således at der er fare for, at der ikke engang vil blive iværksat det boligbyggeri, som efter boligministerens skøn forholdene — nemlig arbejdskraft- og materialsituationen, hensynet til vor økonomiske politik og vor forsvarspolitik — kan bære.

Herefter kan der for mig ingen tvivl være om, at det nærmest foreliggende mål må være at få fremkaldt så stort et boligbyggeri, som situationen kan bære. Rigsdagens opgave bliver det derfor at finde frem til, hvad grunden er til denne svigten i byggeinitiativet, og derefter at overveje, hvad der kan gøres for at opvække byggeinitiativet igen.

Det er ikke min mening at gå ind på en lang diskussion om grundene hertil. Jeg vil tro, at en væsentlig grund er byggekostningernes størrelse. For enhver bygherre må tanken om, at den ejendom, han opfører, bliver så dyr, at den næsten ved enhver forandring i forholdene falder i pris,

virke afskrækkende. Jeg tror også, at byggekostningerne i forbindelse med huslejestoppet spiller en rolle, idet bygherren ikke har sikkerhed for at kunne holde de nye lejligheder udlejet til en leje, som dækker omkostningerne.

Der kan heller ikke være tvivl om, at en af grundene til, at det helt private byggeri er standset, er, at kreditforenings- og hypotekforeningslånene ligger så lavt i forhold til tidligere, som de gør.

Når jeg derefter ser på det foreliggende forslag, så vil jeg naturligvis ikke hævde, at det løser alle vore vanskeligheder, men det forekommer mig at være velegnet i den foreliggende situation.

Det opfylder for det første de krav, vi udfra vor almindelige boligpolitik — boligpolitikken på længere sigt — må stille til det, idet det for det første må antages i nogen grad at stimulere det private byggeinitiativ. For det andet gør det det, fordi ingen af de to ordninger, der er foreslået — hverken udjævningen af forskellen mellem det private og det sociale byggeri eller låneordningen —, vil belaste statskassen med så store udgifter som tilsvarende socialt eller offentligt byggeri eller privat støttet byggeri efter de gældende regler, idet begge ordningerne forudsætter privat kapitalindskud af nogen betydning. For det tredje, fordi der er en efter min mening slet ikke så ringe mulighed for, at det, netop fordi det forudsætter en naturlig egeninteresse hos de pågældende bygherrer i at holde det lavest mulige byggeprisniveau, kan medvirke til et byggeri, hvori lejen ikke bliver så høj som i det nuværende byggeri. Tillige opfylder forslaget de krav, som den øjeblikkelige situation stiller herudover, idet det ophæver den uheldige virkning af, at kredit- og hypotekforeningerne har nedsat deres lån i forhold til tidligere.

Foruden at opfylde disse krav er der noget mere ved forslaget, som jeg gerne vil nævne. Jeg har hørt den betragtning gjort gældende vedrørende låneordningen, at denne måske kunne medvirke til, at en del håndværksmestre, navnlig på landet, der hidtil har været beskæftiget med reparationsarbejde, vil blive søgt til boligbyggeri af den art, som denne ordning særlig tænker på: parcelhusene. Jeg ville tro, at det ville være af betydning, hvis reparationsarbejdet i så stort omfang som muligt afløstes af egentligt boligbyggeri.

Tillige tror jeg, at det har en vis betydning for at fremkalde privat initiativ, at denne långivning kommer i stand, uden at den skal gennem en behandling i boligmini-